

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Γ' ΤΑΞΗ ΕΠΑΛ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΑΠΟ ΤΟΝ 20^ο ΣΤΟΝ 21^ο ΑΙΩΝΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

A1. (μονάδες 15)

Η νεοφιλελεύθερη αντίληψη της οικονομικής ανάπτυξης ανάγκασε τους φτωχούς να αγοράζουν αγαθά, τα οποία, ενώ είναι δημόσια, ανήκουν σε ιδιώτες. Αυτό συνέβαλε αφενός στη μεγαλύτερη φτωχοποίησή τους, αφετέρου δεν οδήγησε στην αναμενόμενη - από τη θεωρία της trickle-down economics - αύξηση της οικονομίας. Η κατασπατάληση φυσικών πηγών π.χ. ενέργειας κλυδώνισε την ισορροπία του οικοσυστήματος και είχε επιπτώσεις σε μια σειρά τομέων, οι οποίοι χρειάζονται δραστικές παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων, έτσι ώστε να μην διαιωνίζονται, αλλά αντιθέτως προοδευτικά να αμβλύνονται.

A2. (μονάδες 10)

α) Η προλογική παράγραφος αναπτύσσεται με αίτιο και αποτελέσματα. Στη θεματική περίοδο παρατίθενται προεξαγγελτικά τα αποτελέσματα και έπεται το αίτιο: «Η κλιματική κρίση και οι τεράστιες φυσικές καταστροφές που τη συνοδεύουν, είναι κοινή παραδοχή σήμερα ότι οφείλονται στο μεγάλο χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών στον πλανήτη» δηλαδή, παρουσιάζονται αρχικά οι επιπτώσεις και κατόπιν καταγράφονται τα γενεσιουργά αίτια.

Τα σχόλια/λεπτομέρειες του προλόγου, τα οποία εισάγονται με την αντωνυμία Αυτό, που υποκαθιστά το κύριο αίτιο (χάσμα) συνεισφέρουν στη συνοχή της παραγράφου και στη λογική οργάνωση και σύνδεση των ιδεών του συντάκτη. Η α' περίοδος λόγου αναλύει, εμβαθύνει και επεξηγεί περισσότερο το πλέγμα των αιτιών, η β' περίοδος λόγου με τη διαρθρωτική λέξη λοιπόν και την αντωνυμία αυτή επανέρχεται στο κύριο αίτιο (το μεγάλο χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών) με τη νοηματικά ισοδύναμη έκφραση (διεύρυνση των ανισοτήτων) για να καταλήξει στην κατακλείδα πρόταση σε ένα συμπέρασμα που εισάγεται με το Γι αυτό (μονάδες 6).

β) Υπερτερεί η παθητική σύνταξη της ενεργητικής στο συγκεκριμένο κείμενο, προκειμένου να εξυπηρετηθεί ο επικοινωνιακός στόχος του συντάκτη του που είναι η προβολή της θέσης του περί της δραστηκής αντιμετώπισης της άνισης και άδικής κατανομής πλούτου, που «ενοχοποιείται» και για την περιβαλλοντική κρίση. Με τη χρήση παθητικής σύνταξης προσδίδεται στον ισχυρισμό του αντικειμενικότητα, ουδετερότητα (γίνεται το ύφος πιο απρόσωπο), τυπικότητα/ επισημότητα, νοηματική πυκνότητα και συντομία.

Στη δεύτερη παράγραφο, όπου γίνεται αναφορά στις ενέργειες του Μπάιντεν, εν μέρει χρησιμοποιείται ενεργητική σύνταξη η οποία προσδίδει αμεσότητα, ζωντάνια και ένταση στο κείμενο: «Ο πρόεδρος Τζο Μπάιντεν, ..., συνέδεσε την ηγεσία του με μια μεγάλη προοδευτική μεταρρύθμιση στις ΗΠΑ. Προχώρησε σε μια μεγάλη στροφή της Αμερικανικής οικονομίας που θα επηρεάσει τα επόμενα χρόνια, λόγω του μεγέθους και της επιρροής της, το σύνολο των οικονομιών του πλανήτη».

Η λειτουργία της γλώσσας είναι κυρίως- σχεδόν αποκλειστικά- κυριολεκτική, λόγω της σοβαρότητας του θέματος και ο λόγος αφηρημένος, εκτός από μία και μοναδική εικόνα που δημιουργείται από το επίθετο *δυσθεώρητο* (ποσό). Η μεταφορική χρήση είναι ελάχιστη όπως στις λέξεις: *χάσμα*, *στροφή* (τρεις φορές), *κρύβεται* (μονάδες 4).

A3. (μονάδες 25)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

- **Κειμενικό είδος:** Άρθρο γνώμης (αναμένεται να ακολουθηθούν τα χαρακτηριστικά στοιχεία του άρθρου γνώμης: τίτλος, αφόρμηση από επίκαιρο γεγονός στον πρόλογο, κ.τ.λ.).
- **Συντάκτης:** Ο μαθητής/η μαθήτρια.
- **Αποδέκτης:** οποιοσδήποτε διαδικτυακός αναγνώστης.
- **Ύφος λόγου:** Τυπικό, κάποιες φορές οικείο (χρήση α' και γ' προσώπου, προσεγγμένο λεξιλόγιο).
- **Γλώσσα:** αναφορική/κυριολεκτική λειτουργία.

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

Ο μαθητής/η μαθήτρια αναμένεται:

- να αξιοποιήσει τις απόψεις του αρθρογράφου σχετικά με τα οικονομικά και κοινωνικά αίτια της κλιματικής αλλαγής και τις επιπτώσεις της, την αναγκαιότητα

δραστικών μέτρων εκ μέρους των πολιτικών ηγετών και μεγάλων οικονομικών παραγόντων και

- να υποστηρίξει τεκμηριωμένα τη δική του/της άποψη, π.χ. να επισημάνει ότι α) η προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι υπόθεση μόνο των κυβερνήσεων και των μεγάλων επιχειρήσεων. Καθένας από μας μπορεί να συμμετάσχει στην προστασία του πλανήτη από την ρύπανση που προκαλείται από όλα τα είδη των αποβλήτων που «παράγονται» από εμάς τους ίδιους, όχι μόνο ως καταναλωτής, αλλά και ως ενεργός πολίτης, που ασκεί «πίεση» για αλλαγές στις υπάρχουσες εφαρμοζόμενες πρακτικές, β) υπάρχουν πολλοί τρόποι με τους οποίους μπορούμε να συμβάλλουμε στην επίτευξη του στόχου: την προστασία του περιβάλλοντος. Μερικοί από τους πιο κοινούς και απλούς τρόπους περιγράφονται από τα ρήματα: μειώνω, ανακυκλώνω, επαναχρησιμοποιώ. Π.χ. μείωση στην κατανάλωση του νερού, μείωση στη χρήση του ηλεκτρικού ρεύματος, επαναφορτιζόμενες μπαταρίες, δεντροφύτευση, καλλιέργεια λαχανικών, κομποστοποίηση και γ) ο εθελοντισμός, η προσφορά δηλαδή προσωπικής ενέργειας και χρόνου σε δράσεις προστασίας του κοινού μας περιβάλλοντος, είναι μία αποτελεσματική μορφή συμμετοχής μας στα κοινά, ως η αυτοδέσμευση μας για έναν καλύτερο κόσμο, ένα καλύτερο αύριο.

Θετικά αξιολογούνται:

- Ένας πετυχημένος, περιεκτικός και ελκυστικός τίτλος
- Αφόρμηση από την επικαιρότητα στον πρόλογο
- Η κατάλληλη τεκμηρίωση

Αρνητικά αξιολογούνται:

- Η απουσία τίτλου ή ένας μακροσκελής ή ασαφής τίτλος
- Ένας γενικόλογος πρόλογος
- Η πληθώρα παραδειγμάτων και η έλλειψη τεκμηρίωσης
- Το προσωπικό, εξομολογητικό ύφος.

Κάθε απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.

B1. (μονάδες 15)

Τα πρόσωπα που εμφανίζονται στο αφήγημα είναι ο ομοδιηγητικός αφηγητής, ο οποίος σε μια πρωτοπρόσωπη αφήγηση εξιστορεί τη μεταμόρφωση μιας πόλης σε αστική

μεγαλούπολη. Ο *Θείος*, κτίστης στο επάγγελμα, υπήρξε ο καταλύτης στη δραματική εξέλιξη με χαρακτηριστικά την «τσιμεντοποίηση», την ασφαλιτοποίηση και την κυριαρχία του μπετόν αρμέ στη Θεσσαλονίκη. Ο *κυρ Χαράλαμπος*, παλιός χωροφύλακας, υποδεικνύεται σαν ο πρωταίτιος της κοπής δέντρων και του πετάγματος των άγριων πουλιών μακριά από την πόλη. Γύρω από αυτούς και άλλοι που σιωπηλά παρακολουθούν την επέκταση του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος σε βάρος του φυσικού.

B2. (μονάδες 10)

Το θεματικό κέντρο του αφηγήματος είναι η υποχώρηση -στα όρια της εξαφάνισης- της παρουσίας της φύσης στις μεγαλουπόλεις, υπό το πρίσμα της εσωτερικής εστίασης ενός αυτόπτη μάρτυρα, που παρακολουθεί αρχικά ανεπίγνωστα τις ανεπίστρεπτες εξελίξεις: *«Αυτό ήταν το πρώτο τσιμέντο που έβλεπα στη ζωή μου. Και μαζί μ' εμένα και πολλοί άλλοι από τη γειτονιά. Στεκόμασταν όλοι γύρω γύρω και παρακολουθούσαμε εκστατικοί....»*.

Η σκοπιά του συγγραφέα είναι συγκινησιακά φορτισμένη, όπως διαφαίνεται από τη μεταφορική χρήση της γλώσσας στο χωρίο: *«Μείναμε εκεί ώπου έπηξε <το τσιμέντο> σβήνοντας για πάντα τις πατημασιές από τις ξαδέρφες μου. Και την ανάσα της αυλής, όμως αυτό το κατάλαβα πολύ αργότερα»*.

Το «φίλτρο» είναι νοσταλγικό για τις παλιές καλές ημέρες ακόμη και για τον κτίστη θείο, αφού πρώτα *«τσιμεντώσε τη μισή Θεσσαλονίκη. Σήμερα κάθεται σ' ένα ρετιρέ γεμάτο γλάστρες κι όλη μέρα φροντίζει τα λουλούδια και μιλάει μαζί τους»*. Ψυχικός πόνος για την αδύνατη επιστροφή στην παραδεισιακή Εδέμ της παιδικής ηλικίας υποδηλώνεται και στο επιλογικό αφηγηματικό σχόλιο του αφηγητή/συγγραφέα: *«Ωστόσο μέσα σ' όλο αυτό το μπετόν αρμέ κατάφερε κι επέζησε ένα δέντρο έξω από το τσιμεντένιο μας σπίτι. Μια ακακία που ξεπετιέται μέσα από την ασφαλτο, για να μας θυμίζει πώς ήταν ο δρόμος μας κάποτε. Και που ίσως ξαναγίνει έτσι, όσο η ευωδιά της μας πηγαίνει πίσω και μας ξανακάνει παιδιά, έτοιμα ν' αρχίσουν πάλι τη ζωή τους»*.

B3. (μονάδες 25)

Η εκφώνηση επιτρέπει στους/στις μαθητές/τριες να διατυπώσουν τα προσωπικά τους συναισθήματα από την παρουσία ή την απουσία της φύσης στη ζωή τους, αφού κάνουν αναφορά στους υποδηλούμενους προβληματισμούς του συγγραφέα σχετικά με την ετεροβαρή σχέση ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος και αιτιολογήσουν για ποιο/ους λόγο/ους τους υιοθετούν ή απορρίπτουν.

Θετικά αξιολογούνται: η τεκμηρίωση, η συνάφεια της απάντησης με τα ζητούμενα και η σαφήνεια στη διατύπωση.

{Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους/τις μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.}